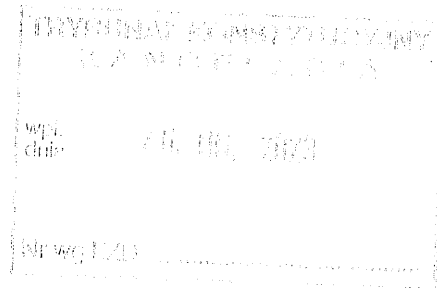

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Marlena Małąg

DSR-IV.070.32.2023.AW

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Trybunał Konstytucyjny

Na podstawie udzielonego w dniu 12 maja 2023 r. przez Prezesa Rady Ministrów upoważnienia do przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu opinii określonej w art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 2393), w rozpatrywanej przez Trybunał sprawie o sygn. akt SK 18/22, uprzejmie informuję;

Zgodnie z obowiązującym art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023, poz. 390 z późn. zm.), świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W świetle wyżej przytoczonego przepisu, świadczenie pielęgnacyjne w obecnym kształcie przysługuje tym osobom sprawującym opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, które nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Funkcjonowanie powyższego warunku odpowiada dotychczasowemu celowi świadczenia pielęgnacyjnego, jakim jest udzielenie materialnego wsparcia osobom, które rezygnują z aktywności zawodowej, by opiekować się osobą niepełnosprawną, wymagającą stałej opieki.

Świadczenie pielęgnacyjne w obecnym kształcie ma zatem zastąpić dochód wynikający ze świadczenia pracy, której nie może podjąć osoba sprawująca opiekę, mimo zdolności do pracy. Istotą świadczenia pielęgnacyjnego jest więc częściowa rekompensata finansowej straty spowodowanej niemożnością podjęcia lub rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny – taki cel

i brzmienie ww. regulacji dotyczących świadczenia pielęgnacyjnego obowiązuje od 1 maja 2004 r., tj. od pierwszego dnia obowiązywania ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W związku z powyższym, w obowiązującym stanie prawnym, osobom wykonującym działalność zarobkową świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje.

W kwestii ewentualnych kosztów finansowych, należy wskazać, że według danych administracyjnych w Polsce funkcjonuje w sumie 1 115 tys. dzieci z niepełnosprawnością i osób powyżej 16 roku życia, legitymujących się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Natomiast świadczenia pielęgnacyjne są wypłacane w związku ze sprawowaniem opieki nad ok. 227 tys. osób. Przyjęcie rozwiązania polegającego na likwidacji przewidzianej w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych przesłanki niepodejmowania lub rezygnacji z zatrudnienia, przy zachowaniu pozostałych, obecnie obowiązujących warunków pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, mogłoby w efekcie skutkować rozszerzeniem populacji świadczeniobiorców świadczenia pielęgnacyjnego o 888 tys. osób, co oznaczałoby przy obecnej wysokości świadczenia (2458 zł miesięcznie), wzrost wydatków na świadczenia pielęgnacyjne (bez uwzględnienia składek emerytalno-rentowych, zdrowotnych oraz kosztów obsługi) o 26,2 mld zł, a z uwzględnieniem składek emerytalno-rentowych, zdrowotnych i kosztów obsługi nawet o 33 mld zł rocznie.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że wsłuchując się w głosy środowiska osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz dostrzegając sytuację tych osób i potrzebę ich wsparcia, w ramach prowadzonych w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej prac, przygotowana została ustawa *o świadczeniu wspierającym*, która zakłada przebudowę dotychczasowego systemu świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów poprzez wprowadzenie od 1 stycznia 2024 r. do systemu prawnego nowego świadczenia - świadczenia wspierającego kierowanego bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością oraz modyfikację warunków przyznawania dotychczas obowiązującego świadczenia pielęgnacyjnego.

Świadczenie wspierające będzie kierowane bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością, w wieku od ukończenia 18 roku życia. Świadczenie to będzie przysługiwało bez względu na dochody osiągane przez tą osobę lub członków jej rodziny (brak kryterium dochodowego), będzie wolne od egzekucji i niezależnie od innych form wsparcia.

Wprowadzenie świadczenia dedykowanego bezpośrednio osobie niepełnosprawnej powoduje, że sytuacja osobista opiekuna osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności jego dochód, aktywność zawodowa lub posiadanie ustalonego prawa do emerytury bądź renty, nie będzie miała żadnego wpływu na prawo do świadczenia wspierającego. Odnosi się to także do sytuacji osoby z niepełnosprawnością.

Świadczenie wspierające będzie uzależnione od uzyskania w wojewódzkim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, na poziomie od 70 pkt do 100 pkt, a jego wysokość będzie powiązana z wysokością renty socjalnej.

Zgodnie z ww. ustawą, świadczenie wspierające będzie wprowadzane w trzech etapach począwszy od 1 stycznia 2024 r., a skończywszy na finalnym wdrożeniu całości zmian, które nastąpi 1 stycznia 2026 r.

Jednocześnie należy wskazać, że ustawa o świadczeniu wspierającym wprowadza także szereg modyfikacji w warunkach przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego.

Wprowadzane zmiany stanowią realizację postulatów opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Po zmianach świadczenie pielęgnacyjne będzie przysługiwać rodzicom i innym osobom

opiekującym się niepełnosprawnymi dziećmi w wieku do ukończenia 18 roku życia bez jakiegokolwiek ograniczeń w zakresie podejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Podobnie pobieranie przez opiekuna własnych świadczeń emerytalno-rentowych nie będzie miało żadnego wpływu na jego prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Świadczenie to, tak jak dotychczas podlegać będzie corocznej, od 1 stycznia danego roku, waloryzacji o wskaźnik wzrostu płacy minimalnej.

Ustawa przewiduje także wprowadzenie wyższej kwoty świadczenia pielęgnacyjnego jeżeli w rodzinie jest więcej niż jedno dziecko z niepełnosprawnością – realizując kolejny postulat opiekunów osób z niepełnosprawnościami wprowadzono rozwiązanie zgodnie z którym, jeśli rodzic/opiekun sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem z niepełnosprawnościami, świadczenie pielęgnacyjne będzie podwyższane o 100% na drugie i każde kolejne dziecko z niepełnosprawnościami.

Ustawa o świadczeniu wspierającym przewiduje, że wyżej opisane zmiany w zakresie warunków prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wejdą w życie 1 stycznia 2024 r.

Ponadto ustawa całkowicie realizuje wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 21 października 2014 r. sygn. akt K38/13 poprzez skreślenie z ustawy o świadczeniach rodzinnych w art. 17 ust. 1b, uzależniającego dotychczas prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności u osoby wymagającej opieki.

Podsumowując, należy podkreślić, że ustawa o świadczeniu wspierającym ukierunkowuje politykę państwa na upodmiotowienie osoby z niepełnosprawnością, tak aby wsparcie było kierowane bezpośrednio do osoby niepełnosprawnej oraz realizuje praktycznie wszystkie inne postulaty osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, które były formułowane w ostatnich latach. W opinii Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, ustawa ta, uniezależniając prawo do nowo wprowadzanego świadczenia wspierającego i świadczenia pielęgnacyjnego od aktywności zawodowej zarówno opiekuna jak i osoby niepełnosprawnej, realizuje postulaty leżące u podstawy skargi będącej przedmiotem postępowania o sygn. akt SK 18/22.

Ustawa o świadczeniu wspierającym w dniu 26 maja 2023 r. została uchwalona przez Sejm, obecnie jest przedmiotem prac Senatu RP (*druk senacki nr 989*).

Marlena Małag

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/